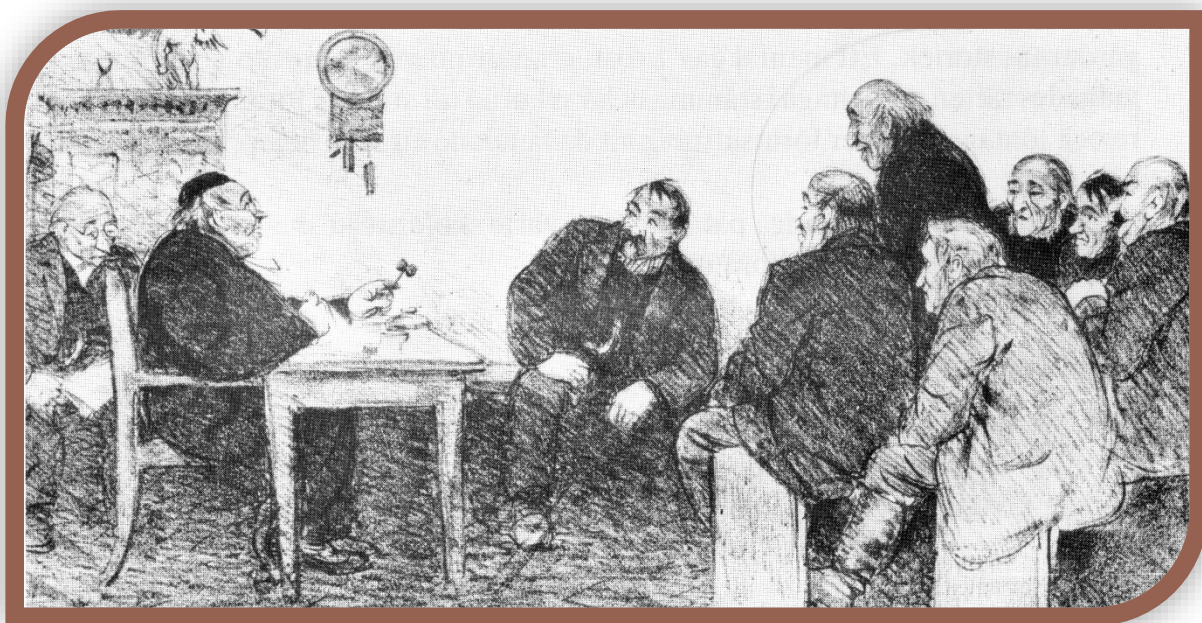

Sockenstämmoprotokoll

I Fäders Spår För Framtids Kunskap

Claes Hjelm
Brottby, Vallentuna
november 2015
clhj@outlook.com

9 Fäders Spår för Framtids Kunskap

Gustav Vasa talar till dalkarlarna
målning av Johan Gustav Sandberg

"Bara den som känner sin bakgrund har en framtid."
Wilhelm von Humboldt (1767-1835)

Sammanfattning - Sockenstämma

Sockenstämma var det högsta beslutande organet i en socken under den tid som socknen var en administrativ enhet, alltså fram till 1862 års kommunalförordningar, då socknen delades i en kyrklig och en borgerlig kommun.

Ett separat kyrkoråd hade inrättats 1817, och

kommunalreformen 1862

innebar i praktiken bara att sockenstämman bytte namn till kommunalstämma.

Protokoll och andra dokument efter sockenstämmorna förvaras i regel i kyrkoarkiven som återfinns hos landsarkiven, men enstaka dokument kan finnas i kommunarkiven.

De äldsta sockenstämmorna

Sockenstämman som institution uppkom sannolikt samtidigt som de första socknarna. De tidiga sockenstämmorna fattade beslut om underhållet av kyrkan och förvaltningen av dess tillgångar. Såvitt man vet ägnade sig sockenstämman inte åt rättsskipning under katolsk tid eller årtiondena efter reformationen.

Vid Uppsala möte 1593 restes krav på skärpt religiös kontroll och sedlig förnyelse. Detta blev startpunkten för sockenrättsskipningen, som sedan utvecklades under 1600-talet, bland annat genom införandet av sexmän. Genom riksdagsbeslut fastslogs att befolkningen skulle vara med och döma syndarna. Den rättsliga grunden för sockenstämmornas verksamhet förblev dock länge vag. I 1650 års prästprivilegier fastslogs att prästerskapet skulle ställa dem inför rätta som på olika sätt förbrutit sig mot Guds bud. Om relationerna gentemot den världsliga rättvisan sades däremot ingenting. Länsman och fjärdingsman blev ansvariga för att verkställa straffen.

Sockenstämmorna tappar makt

Karl XI försökte föra över så mycket som möjligt av sockenrättsskipningen till världsliga domstolar. Efter en resolution 1684 lades mål om förmyndarskap, testamenten, tvister om bänkrum och gravställen, oljud, trätor och slagsmål i kyrkan samt eder och sabbatsbrott helt under världslig jurisdiktion. Genom 1686 års kyrkolag begränsades kyrkans rättsskipning ytterligare. I 1723 års

prästprivilegier sades att sockenstämma skulle hållas två gånger om året, efter kallelse av kyrkoherden, som även fungerade som ordförande och skrev protokoll. Enligt samma privilegier var alla ”sockenmännerna” tvungna att delta. Däremot fanns fortfarande inga bestämmelser om hur besluten skulle fattas, verkställas eller överklagas. Inte heller 1734 års lag ger några besked om detta. Först 1817 utfärdades en förordning om sockenstämmor och kyrkoråd. Sockenrättsskipningen överfördes då helt och hållet till kyrkorådet.

En institution i förändring

En genomgång av ärenden vid sockenstämmorna i Oland, Frösåker i Uppland från perioden 1724–1800 visar att en tredjedel rörde frågor om reparationer eller ombyggnationer av kyrkan och prästgården. Näst vanligast var val av bland annat sexmän, kyrkvårdar, kyrkvaktare, klockare och organist. Frågor som rörde sockenrättsskipningen var lika vanliga som valärendena. Den fjärde vanligaste typen av ärenden rörde socknens ekonomi. I mindre utsträckning diskuterades fattigvård, sockenmagasin, undervisning och liknande. Sockenstämman som institution förändrades dock under 1700-talet, och ärenden rörande exempelvis sockenmagasin, brandskydd och fattigvård blev vanligare, samtidigt som sockenrättsskipningen minskade i betydelse. Det var en utveckling som fortsatte under 1800-talet, då fattigvård och andra sociala frågor blev en allt större del av sockenstämmans verksamhet.

Innehåll

Sammanfattning - Sockenstämma	4
Innehåll	6
Sockenstämma 10 juni 1827, Lofö	7
Sockenstämma 24 maj 1825, Lofö	7
Sockenstämma 1 december 1839, Lofö	9
Sockenstämma 24 april 1848, Rimbo	11
Sockenstämma 20 juni 1849, Rimbo	11
Sockenstämma 14 juli 1850, Rimbo	11
Sockenstämma 13 februari 1848, Rimbo	15
Sockenstämma 28 november 1848, Rimbo	15
Brev till sockenstämma 26 september 1852, Rimbo	19
Sockenstämma 26 september 1852, Rimbo	22
Sockenstämma 21 november 1852, Rimbo	25
Sockenstämma 21 augusti 1853, Rimbo	30
Sockenstämma, 1849 års uppbördslängd	32
Utdrag ur Andreaskrönikan av 1972, Rimbo	34

Sockenstämma 10 juni 1827, Lofö

På sockenstämman behandlades bland annat:

”efterträdaren till avlidne kyrkovaktaren Johan Wattman. Sökande är avskedade Corporalen och drängen Johan Ekberg och drängen Olof Bogren...”

Sockenstämma 24 maj 1825, Lofö

Sockenstämman den 24 maj 1835 behandlades bland annat ansökan om understöd [fattigvård] för *”aflidne Kronfjerdingsmannen Ekbergs enka och barn...”*

På följande sida finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Lofö

Sockenstämmoprotokoll

Kl nr. 2 1817 - 1845

Utdrag ur protokoll hållet vid sockenstämma den 10 juni 1827

 "Likaledes antogs då ordinarie kyrkovaktaren i Lofö i framlidne Johan Wättmans ställe f. d. drängen Olof Bogren vid Lofö prestgård, hvilken under den långa tid han inom församlingen vistats gjort sig känd för ett beskedligt upförande samt dess arbete under förre kyrkovaktarens sjuklighet och efter hans död oklanderligt skött kyrkovaktarfjensten. Medsökande till denna lägenhet var afskedade Corporalen Drängen Ekberg i Söderby."

Sockenstämma den 24 Maj 1835

Något understöd åt aflidne kronofjerdingsmannens Ekbergs Enka och barn ansågo Sokenemännen sig ännu inte böra bevilja, då man hade sig bekant at hon ännu ett år finge åtijuta hälften af den lön som hennes man i lifstiden innehaft utan ville man framdels oss i den mån hennes behof det kräfde, se till hvad i detta fall kunde göras.

Sockenstämma 1 december 1839, Lofö

På sockenstämman behandlandes
bland annat;

*“Famställde undertecknad [prosten]
till sockenmännen en förfrågan,
huruvida de skulle vara sinnade att
lemna några bidrag till inköp af ett
Forte-piano för efterlefande
Kronofjerdings-mannen Ekberg’s son
Claes Conrad vid Hvilan”*

På följande sida finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Sockenstämma, Lofö den 1 december 1839

§ 2 Uppå desamma gjorde anmodan, samställde undertecknad till sockenmännen en förfrågan, huruvida de skulle vara sinnade att lemna några bidrag till inköp af ett Forte-piano för efterlefande Kronofjerdingsmannen Ekbergs son Claes Conrad vid Hvilan, hvilken åtskillige gånger under sommaren med allmännt bifall spelt Orgel i Lofö men nu i anslutning till bristande tillgångar att erhålla ett instrument despå han kunde öfa sig, såge sig nära nog nödsakad att öfergifwa ett yrke för hvilket han enligt Kårmans yttrade omdöme skall röja sällsynt fallenhet och håg.

Sockenmännen som nogsamnt kände Ekbergs medellöshet och skickliga uppförande ville visserligen icke undandraga sig att efter såd och lägenhet bidraga till detta vackra ändamål och anmodas undertecknad att till socknens samtliga arrendatorer och egendomsinnehafare låta lista utgå derså de frivilliga bidragen kunde antecknas.

För de sålunda medlens inflytande till det åsyftade ändamålet erbjöd sig undertecknad att inför Sockenmännen å allmän Sockenstämma lemna behörig redogörelse

Sockenstämma 24 april 1848, Rimbo

På sockenstämman behandlades bland annat;

”Förra brukaren å Sjöändan J.P Lindberg med hustru och 4 barn vore husdrivne och husville...”

Sockenstämma 20 junü 1849, Rimbo

På sockenstämman den 20 juni 1848 behandlades bland annat;

Till beredande af ordningen med undervisningen för fattige barn Hvilken hittils brustigt enligt skolläranen Ekbergs uppgift...”

Sockenstämma 14 juli 1850, Rimbo

På sockenstämman den 14 juli 1849 behandlades bland annat;

”På anmälan av Herr Skolläraren Ekberg att flere underhållsnjutande barn försummat skolgången under förflutna kvartal, beslöt fattigvårs Styrelsen...”

På följande sidor finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Rimbo

Sockenstämmoprotokoll
K1 nr. 3 1844-1855

uppläst och godkänt samt justerat
betygar Rimbo den 23 April 1848

§ 4.

På anmälan att förra brukaren å
Sjöändan J. P. Lindberg med Hustru
och 4 barn vore husdrifne och husville
och som styrelsen kände sig pliktig att
bifalla deras, (till Hustruens medels?
erhållande intill nästa höst till hvilken tid
Lindberg hoppades kunna förskaffa sig
laga tjenst) inskränkta anhöllan om
understöd af fattigvården, beviljades
Fyra Riksdaler banco såsom rumshyra
för tiden från denna dag till den 24
instundande October att med qvitto
utbetala till Skolläraren Ekberg som för
nyssberörda tid och mot denna Summa
åt Lindbergs upplätit sitt Boställskök
i Skolhusbyggnaden.

/ samma bok: Utdrag från sammanträde
den 20 juni 1849

§ 4 Till beredande af ordning
med undervisningen för fattige barn,
hvilken hithill brustit enligt skolläraren

Ekbergs uppgift, beslöts att de nu af Fattigvården till ordningens fremjande för en flitigare Skolgång skulle underställas sockenmännen och Skolstyrelsens Pröfning. Fattigvårdsstyrelsen föreslår att alla de Barns föräldrar eller målsmän som njuta understöd af Fattigvården för Skolbarn, Skola för var dag de utan tillstånd af Skolläraren och något annat sådant hinder som kan anses för deras fördel nödig eller sjukdom förlora 1 kappe Säd eller 8 Skilling B^{co} och skulle det fattade beslutet häröfver Sedermera från predikstolen före hvar Termins början kunggöras.

I samma bok: Utdrag från sammanträde i Rimbo Klockargård den 14 Junii 1850

§ 4

På anmälan af Herr Skolläraren Ekberg att flere underhållsnjutande barn försummat skolgången under förflutna kvartal, beslöt fattigvårds Styrelsen, att för desse skulle vid dagens fattigutdelning afdragas 1 kappe Råg och 1 kappe Korn, hvaremot om Skolgången af dem noggrannare hädanefter acktages, vid nästa utdelning fullt underhåll jemte dessa nu afdragne kappar skulle dem tilldelas.

murare besigtigas och skyndsamlingen
af hjelpas

Uppläst i Rimbo Kyrka d. 3 oct. 1852
af -----

Sockenstämma 13 februari 1848, Rimbo

På sockenstämman den 14 juli 1849 behandlades bland annat;

”För att delfå de ansökningshandlingar till lärarbefattningen vid härvarande folkskola... Till skolstyrelsen inlemnad af utexaminerade Skollärer Cauditaten och orgelnisteleven Herr Claes Conrad Ekberg från Dtottningholm...”

Sockenstämma 28 november 1848, Rimbo

På sockenstämman den 14 juli 1849 behandlades bland annat;

”Auktionsarvodet för den utav fattigmagasinet försåld spannmål”

På följande sidor finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Rimbo

Sockenstämmoprotokoll

K1 nr. 2 1829 - 1855

Protokoll hållet i allmän socken-
stämma med Rimbo församling
Den 13 feb. 1848.

SD. Sammanträdde Socken-
männen efter 14 dagar förut
utfördad kallelse för att delfå de
ansökningshandlingar till lärare-
befattningen vid härvarande folk-
skola, vilken sedan Ledigheten 2:da
omgången tillkännagifvits officiella
Tidningar evensom i stifttidningen,
efter ansökningstidens utgång blifvit
till Skol-styrelsen inlemnad af
utexaminerade skollärar Candidaten
och orgelnisteleven Herr Clas Conrad
Ekberg från Drottningholm och
Lofö församling. Då sockenmännen

af de upplästa Handlingarna funnit
att sökande med hedrande vitsord
genomgått Stockholms Folkskolelärare -
Seminarium. Samt att han af Kungliga
Svenska Musikaliska Akademien blifit
documenterad, eger godkända insigter
i Orgelspelning, harmonilära och sång,
öfvensom han af läkaren vid Stora
barnhuset i Stockholm erhållit intyg
om kännedom i vaccination och
öderlätning. Så förklarade sig
församlingen gemensamt med skol-
styrelsen nöjd att Honom

Exas
och Sues
marfar

Herr Clas Conrad Ekberg ehuru
enda sökande, antaga och förordna
till ordinarie Lärare vid Rimbo
Sockens fasta folkskola, med vilken
befattning framdeles vid inträffad
Ledighet Organist och klockarbefattningen
kommer att förenas; ötnjutande
han emellertid såsom skollärare
de vilkor och löneförmåner som
Kungl. Maj:ts Nådiga Stadga af
den 18 juni 1842 föreskrifer och
hvilka utgå på det sätt och i de
terminer Sockenmännen ö allmän

Sockenstämma den 28 nästleden november
öfverenskommit hvarom Honom utdrag
af detta protokoll meddela skulle.

§ 2

Af förekommande anledning förklarade
Sockenmännen sig beredvilligt att öka
auktionsarvodet för den utav fattig-
magasinet för-säld spannmål med
13 Rl 16 s Banko.

Datum ut Supon In fidern

Carl Wilh. Cederberg

Samma dag uppläst godkänt och justerat,
intygas på Församlingens vägnar

^(s)
E. Lyman Nils Bergman N. Wennerberg

Uppläst med Besvärshänvisning från
Rimbo Kyrkas predikstol vid allmän
Gudstjänst Söndagen den 20 Feb. 1848
af - - - - -

E. Lyman var inspektör vid Ekebyholm
Nils Bergman var rusthållare i Bergby

Brev till sockenstämma 26 september 1852, Rimbo

Skolläraren Claes Conrad Ekberg skriver brev till sockenstämman som skall hållas i Rimbo den 26 september 1852

”Då jag för ett torftigt livsuppehälle finner, såsom och Folkskolans Höge Stiftare visserligen insett, det att vara oundgängligt att ega en ko så nödgas jag som i löneinkomster endast åtnjuter det minimumbelopp, Kungl. Majts Nådiga Folkskolestadga bestämma, hos församlingen utbedja mig att för detta behofs uppfyllande...”

På följande sidor finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Till Sockenstämman med Rimbo församling den 26 september 1852

Hos Respective Röstgande Ledamöter
får undertecknad vördsamt göra
följande framställan:

Då jag för ett torftigt
lifsuppehälle finner, såsom och Folkskolans
Höge Stiftare visligen insett, det vara
oundgängligt att ega en ko så nödgas
jag, som i löneinkomster endast åtnjuter
det minimumbelopp, Kungl. Maj^{ts}
Nådiga Folkskolestadga bestämma,
hos församlingen utbedja mig att för
detta behofs uppfyllande dels bekomma
uthus åt ett Kokreatur, dels att jemte
anordnadtt sommarbete så det hitthills
lösta vinterfodret in natura presteradt
Hvad det förra beträffar och på det
Församlingen ej må besväräs med
nybyggnad, förklarar jag mig nöjd att
hafva min ko inhyst der Församlingen kan
betingas sig en dylik inhysning blott det
sker i grannskapet af min bostad.
Skulle församlingen ej vilja eller kunna

villfora min af behovet påkallade önskan om sommarbete och vinterfodrets naturapresentation, så torde det åtminstone ej förefalla obilligt, att jag utbeder mig af skolcassemedlen undfä² årligen i stället för hittills bekomne 13 Rd 16 sk Banco 24 Rd Banco till såväl vinterfoder som sommarbete enligt beräkning att för den som saknar både säd och agnar erfordras minst 2^{ne} lass hö hvilka jemte hemförsling torde upptagas till 13 Rd 16 sk 3^{ne} lass halm 7 Rd 16 sk och för sommarbete 3 Rd 16 sk Banco. Genom denna obetydliga förhöjning lider SkolCassans Capital ingen minskning, alldenstund folkskoleafgifter och räntorna medgifa denna förhöjning jämte min Contanta lön och de förmåner Församlingen af Folkskoleafgiften sig förbehållit hvilka icke komma flera andra församlingar, såsom f.ex. Röö Annex församling till godo

Rimbo Skolhus den 25 september 1852
Cl. Conr. Ekberg

Sockenstämma 26 september 1852, Rimbo

På sockenstämman behandlades bland annat, Skollärares brev till Sockenstämman;

"Då sockenstämman bevistades endast af tre ledamöter och dessa icke hville varken med bifall eller afslag afgöra skollärares anhållan..."

På följande sidor finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Rimbo

Sockenstämma

K1 nr. 2 1829-1855

Protocoll, hållet i allmän Socken-
stämma med Rimbo församling den
26 september 1852

§ 1

5D. Då sockenstämman bivistades
af endast 3 Ledamöter och dessa icke
ville hvarken med bifall eller afslag
afgöra Skollärarens Ekbergs anhållan
att få utkus för en ko. Samt bekomma
in natura det hitills lösta vinterfodret
eller en mot uppköpet af detta foder
svarande contant summa ur Skol/Cassan
ansågs detta ämne böra uppskjutas till
en framdeles ånyo och troligen mera
talrik besökt Sockenstämma.

§ 2

Ej af intresse

§ 3

Vid sockenstämman anmäldes bristfälligheter
å spisen i Klockorns kök skulle af

murare besigtigas och skyndsamtlingen
afhjelpas

Uppläst i Rimbo Kyrka d. 3 oct. 1852
af -----

Sockenstämma 21 november 1852, Rimbo

Sockenstämman den 26 september 1852 sköt man upp skollärares anhållan om bättre förmåner, togs på nytt upp på sockenstämman den 21 november 1852, där ärendet behandlades och beslutades;

”Vid den överläggning som följde efter delgifandet af ofanstående skrivelse förklarade närvarande Sockenmän enhälligt, det de ej funno anledning att göra någon ändring...”

På följande sidor finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Protocoll hållet i allmän Socken-
stämma med Rimbo församling
den 21 November 1852

§ 1

S.D. Då vid den till den 26 nästlidne
September utlyste Sockenstämman endast
några få Sockenmän sig infunnit, och
dessa hvarken med afslag eller bifall
velat afgöra Skollörarens Ekbergs
skriftliga gjorda anhållan att få
uppbyggt eller anvisadt uthus åt en
ko samt det hitills lösta vinterfodret
lemnadt in natura. Så hade Socken-
stämman för detta ämnes ytterligare be-
handling blifit till denna dag utlyst, då de
mera talrikt församlade Sockenmännen
delgafs innehållet av följande skrifvelse:

Till Sockenstämman med Rimbo församling den 26 september 1852

Hos Respective Röstgande Ledamöter
för undertecknad värdsamt göra
följande framställan:

Då jag för ett torftigt
lifsuppehälle finner, såsom och Folkskolans
Höge Stiftare visligen insett, det vara
oundgängligt att ega en ko så nödgas
jag, som i löneinkomster endast åtnjuter
det minimumbelopp, Kungl. Maj^{ts}
Nådiga Folkskolestadga bestämma,
hos församlingen utbedja mig att för
detta behofs uppfyllande dels bekomma
uthus åt ett Kokreatur, dels att jemte
anordnadtt sommarbete så det hitills
lösta vinterfodret in natura presteradt
Hvad det förra beträffar och på det
Församlingen ej må besväras med
nybyggnad, förklarar jag mig nöjd att
hafva min ko inhyst der Församlingen kan
betinga sig en dylik inhysning blott det
sker i grannskapet af min bostad.
Skulle församlingen ej vilja eller kunna

villföra min af behovet påkallade önskan om sommarbete och vinterfodrets naturapresentation, så torde det åtminstone ej förefalla obilligt, att jag utbeder mig af skolcassamedlen undfö² ärligen i stället för hithills bekomne 13 Rd 16 sk Banco 24 Rd Banco till såväl vinterfoder som sommarbete enligt beräkning att för den som saknar både säd och agnar erfordras minst 2^{ne} lass hö hvilka jemte hemforsling torde upptagas till 13 Rd 16 sk 3^{ne} lass halm 7 Rd 16 sk och för sommarbete 3 Rd 16 sk Banco. Genom denna obetydliga förhöjning lider SkolCassans Capital ingen minskning, alldenstund folkskoleafgifter och räntorna medgifa denna förhöjning jämte min Contanta lön och de förmåner Församlingen af Folkskoleafgiften sig förbehållit hvilka icke komma flera andra församlingar, såsom t.ex. Röö Hinnex församling till godo

Rimbo Skolhus den 25 september 1852
Cl. Conr. Ekberg

Vid den överläggning som följde efter delgifandet af ofvanstående skrivelse förklarade närvarande Sockenmän enhälligt, det de ej funno anledning att göra någon ändring uti det hithills iaktagna och medelst Sockenstämmobeslut för nuvarande Folkskollärares antagande bestämda sätt för löneförmånernas utgående. Af annan mening var endast undertecknad pastor, som för sin del ansåg det vara med billigheten öfverensstämmande, att församlingen, om de ega rättighet att gifva contant lösen för folkskolelärares vinterfoder åt en ko, äfven böra gifva en lönesumma, som bereder möjlighet för uppköp af oundgänglig behöfligt foder åt ett fäktreatur hvilket ä denna ort icke kan anskaffas för 13 Rs 16 sk. B^{co}

Undertecknad pastor var kyrkoherden
Carl Wilh. Cederberg.

S.E.

Sockenstämma 21 augusti 1853, Rimbo

På sockenstämman den 21 augusti 1853 behandlades bland annat;

Skolläraren Ekbergs skriftliga anhållan efter reparation å golvet dels i boningsrum samt i köket.

"Efter anställd besiktning funno sockenmännen nödvändigt att hela skolhusbyggnaden panelades..."

På följande sida finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Rimbo

Sockenstämma
M 1 nr. 2 1829-1855

Protocoll hållet i allmän Sockenstämma
med Rimbo församling den 21 aug. 1853

§ 1

Meddelades Sockenmännen Skolläraren Ekbergs skriftliga anhållan efter reparation å golvet i dels boningsrum samt i köket. Efter anställd besigtning funno Sockenmännen nödvändigt att hela skolhusbyggningen panelades; men då därtill fordrades en större mängd materialier, till hvars anskaffande längre tid behöfdes, så beslöts att för närvarande endast kökets yttervägg skulle panelas å sydöstra sidan samt derefter den af röta nedfallna rappningen å innesidan i ständsättas, uti skolsalen skulle det sjunkna golvet medelst underlag av sten höjas. Uppsigten öfver detta arbete, som skulle börja om måndag 8 dagar, uppdrogs åt Mjölaren Edling mot ett arvode af 32 skilling B^{co} per dag.

Sockenstämma, 1849 års uppördslängd

*1849 års uppördslängd, äfvensom
fattigafgifterna af Rimbo Socken*

På följande sida finns ett utdrag och avskrift av sockenstämmoprotokollet.

Rimbo

Sockenstämmoprotokoll

K1 nr. 3 1844-1855

1849 års uppbördslängd, äfvensom
fattigaafgifterna af Rimbo Socken

	Man	Qvinnor	Avgift Skill. Banco	Bet.
1. Svartbäcken Torp, J. Ersson	1	1	12	16/2
2. Klockargården A. Wälin	2	2	24	16/2
3. — " — Skollärare C. Ekberg	1	—	8	16/2

Högsta och lägsta avgift 44 och 4
skilling Banco

För år 1850

1.	Torp, J. Ersson		12
2.	A. Wälin	3	32
3.	C. Ekberg	1	8

För år 1851

Svartbäcken Jan Ersson	1	2	16	16/2
Prästgården Prosten Cederberg	2	5	36	7/2
Herr Ekberg	1	—	8	"
Klockargården Orgeln. Wälin	3	2	32	"
— " — Barnm. Vahlqvist	—	1	4	28/2

För år 1852

Svartbäcken Jan Ersson	1	2	16
Klockargården Orgeln. Wälin	1	1	12
— " — Herr Ekberg	1	—	8
Barnmorskan Vahlqvist	—	2	8

Utdrag ur Andreaskrönikan av 1972, Rimbo

Utdrag ur Andreaskrönikan 1972, Rimbo socken

Sidan 22; "Man utser organisten Gedein i Norrfälje att utföra besiktning av orgeln efter reparationen den 20 augusti 1843, och samma år har en kommande klockare i Rimbo inflyttat till socknen, nämligen "orgelnisteleven" och ställämnarekandidaten Clas Conrad Ekberg."

Sidan 23; I klockargårdens förteckning på boende kommer också något nytt in. Augusta blir den första, som har beteckningen "barnhusbarn", och hon är 20 år gammal och bär nummer 2515.

Ekberg har en sida för sig i husförsboken, och på klockargården finns också en barnmorska skriven, "Enkan Lovisa Jansdotter Wahlquist" med sina tre barn. Mannen, sockenskräddaren J. E. Wahlquist hade dött 1840. Nu börjar Ekberg förbereda sig för sin kommande uppgift och anhåller den 25 april 1852 hos folkvaldestyrelsen om tjänstledighet under tiden 1. 5. - 26. 6. "för att inför Kungl. Musikaliska Akademien i Stockholm anlägga en högre musikalisk examen", vilket också beviljades. Han vill också fram på härten ha ett uthus för sin ko och foder till den in natura.

Prsten Winge i Länna berättar visitationen i Rimbo den 25-27 augusti 1854, och han skriver då bl.a. att här också finns "en söndagskola som även förestås av ovan nämnde Ekberg".

Sidan 23;

Läraren vid den ambulatoriska skolan heter C. Malmgren, medan Ekberg anges som lärare vid "fasta skolan," och han ber i den år 1847 tillbyggda sockenstugan och har "för enskild räkning ett rum och kök".

Orgeln anges som omfattande åtta stämmor och reparerad 1843.

Vaccinationen handhas fortfarande av klockaren!

1855 är det bråk mellan ^{C. C. Ekberg} ställöraren och socknen.

Det gäller de två ersättningsstunnorna för sommarköte och vinterfeder åt en ko, som skall utgå efter markgångstaxa, och så beslutar sockenmännen den 14 november att plats för kon och federrum skall inredas, och man uppdrar "åt Orgelnisten Wählins att styndsamt ombesörja inredningen med ersättning av de byggnadskyldige efter räkning."

Sidan 24;

När nu Wählins är borta märte man utse en ny vaccinator, och man väljer då "ställöraren och t. f. klockaren och Orgelnisten Klas Konrad Ekberg". Wählins efterträdare som ordförande i socken-nämnden blir kyrkoherde Wallinder.

I Herrenska boken finns en anteckning bevarad från prestvisitationen i augusti 1860, där det står att "orgelverket förbättrats och ny principalstämma

Sidan 24;

där insatt."

Vaccinationen bestrides förtfarande av församlingens klockare.

Husfärhärskboken A1:18 omfattar en tid, då CLAS CONRAD EKBERG övertagit klockarsystemet i socknen. Han var född den 27 april 1824 i Ytterenhörna i Södermanland, och kom till Rimbo som ungtjänst.

På hösten 1862 flyttar en flicka Lovisa Jansdotter till (försätter på sidan 25)

Sid. 25 klockargården. Hon var född den 5 maj 1840 i Fasterna men kom närmast från Svartböcken i Rimbo, där hennes mor Brita Kajsa Andersdotter bodde.

Den 15. 3. 1865 föds en dotter i klockargården och får namnet Ebba Clarissa. I margindelen står skrivet: "Kyrkotagen 3/7 1865 såsom organisten Ekbergs fästekvinna. deflor." På Ekbergs egen rad står också antecknat, att han "lätit hava sin fästekvinna kyrkotagen Lovisa Jansdotter." Med sin fästekvinna får Ekberg ytterligare två barn, Clas Helmer den 20/3 1867 och Conrad Emil den 15. 3. 1869, som dock dör redan den 28. 3. samma år. Nu gifter sig de båda och pigan blir klockar mor

Sidan 25;

och får året där på tvillingarna Johan Emil och Hilma Lovisa den 14. 2.

Nu ha vi kanske gått händelserna något i förväg.

Ann. *
se nedan
avskrift af
föreläsning
av betyg.

Den 15 juli 1861 klagar man på den dåliga sängundervisningen. Ekbergs bröstsjukdom gör det svårt för honom att "med sin röst leda sängen", men sockenberna i Rimbo vet på råd. Läraren skall "ett par timmar i veckan taga barnen med sig i kyrkan och med tillhjälp av orgelverket leda sängen, så att detta viktiga undervisningsämne ej måtte bli sått åsido." Hade man svagt bröst, så fick man ta hjälp av orgel.

I den kommande husförhörsboken som går från 1871 - till 1875 finns ytterliggare två barn i familjen, nämligen Carl Edvard, född 21. 7. 1872 och Agnes Maria, född 23. 3. 1875.

Nu heter barnmorskan i Kleckarbacken Johanna Mathilda Nordberg, gift med f. hemmansägaren Nils August Jansson.

Från 1871 finns en ganska säregen protokollsanteckning. Det är ett sammanträde i skolrådet, då man dels beslutar om sängundervisningen igen, som skall bedrivas minst två timmar

* C. C. Ekberg erhöll följande betyg vid andalld examen i Uppsala d. 24 Mars 1853
Orgelspelning, berömning. Harmoni, berömning, Sång, berömning G. A. Hoeltner
Högsta betyg i alla ämnen. Värdar och Orgelint, vid Upsala Domkyrka

Sidan 25:

i veckan efter läsningens slut för dagen och ledas av Ekberg, men också "någon stund under middagslovet vissa dagar skulle undervisa i militär exercis; till vidare utan gevär.

I husförhörboken A1:21 tillkommer ännu två barn: Mamma (Minni) Wilhelmina, född den 15.2.1877, och Thor Erik den 16.4.1879.

Mamma Wilhelmina blev den som skulle sist gå bort av familjen, och hon begravs på Rimbo kyrkogård den 26 augusti 1972.

Det kommer att födas ännu ett barn, innan tiden för klockaren är ute. Sist kommer Hugo Eskil, född den 12.6.1882, och förlorar sin far redan året därpå, den 6 mars. Någon dödsorsak för klockaren finns inte angiven. Lite heller för någon annan det året. Anm. enligt min mor, skall C.C.E. skrivit sig upp till skolan, när han på vintern företagit en stiftelse till skolan, och när ett dött bröd var utgången givet. S.E.
"Nedskrivaren av dessa rader, vill anföra utanför denna krönika, följande."

C.C.E. torde redan i unga år blivit smittad av "bräutsjukan". Ty bägge föräldrarna avled i denna sjukta, även ~~farfadern~~ ^{fars far - far i Ekholmen (Jockhelms Socken i Tröreds härad)} Jan Ersson dog i bräut-ent. Denna sjukdom var nog den vanligast dödsorsaken. Att C.C.E. kunde sjunga framgår av med all änkvärd tydlighet av outagda sångprover.

1844; KONGL. SVENSKA MUSIKALISKA AKADEMIEN Gudhållst
1853; Director och Organist G.A. Hæftner vid Upsala Domkyrka Bordåslög

Sid. 25:

Vad har nu hänt i socknen? Ja här har varit präst-
visitationen igen, 20-21 juli 1878, då bl.a. noteras
att kommunien längden (= förteckning över nattvards-
gäster) "föres av klockaren och lämnas till
pastor före varje kommunien". Klockaren hade
bestämd med planteringsland samt en sammanräknad
lön av 300 kronor. "Någon särskild avtänning för
organisten utgör inte," och klockartjänsterna i
båda församlingarna äro förenade med orgelnist
och ställärvare befattningarna. "Klockaren bestrider
vaccination."

Den 9 november hade man en stämning om orgelnist lönen.
Man enas om att en framtida höjning bör komma
till stånd, "men bestämdes att deras löne för möner
tills vidare skulle utgå härrefter som hittills."

Man reparerar till och från i klockargården och ger
orgeltramparen fast lön i kontanter från den 25.2.1883.
Han får hela 30 kronor per år.

Organisten Ekbergs änka gör man fri från ansvaret
för orgelverket i april 1883, och i stället ötar sig
ställärvaren herr Lindström det ansvaret men får
till protokollat antecknat "att utom andra brist-
fälligheter 6 metallpipor befunnes avbrutna i
trumpeten vid hans tillträde."

Anm. Den 24 Nov. 1868 förvärfvade C. C. Ekberg
ett hemman i Lieste, på äldre kartor nämnd
Södergården, på nyare kartor heter gården Haga
Köpekillingen var 2058,75 kr (Riksdahls Banco)